

Опубліковано:

Здоров'я сучасної людини у духовно-соціальному та фізичному вимірі. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю студентів, молодих вчених та викладачів. – Харків: ХНМУ, 2013. – С. 100-101.

Олег Марущенко

ЧИ СПРИЯЮТЬ УРОКИ ФІЗКУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Ю ДІТЕЙ?

Питання, винесене у назву, може здаватися дивним, адже з радянських часів ми засвоїли, що заняття спортом лише зміцнюють здоров'я, будь вони лише регулярними, і ця істина видавалась непохитною. Шкільні уроки фізкультури „на чолі” із системою диференційованих нормативів виглядали ефективним засобом контролю за оздоровленням молодого покоління. Власне, і сучасна навчальна програма з фізичної культури погоджується з таким визначенням. А от останні гендерні дослідження якраз ставлять його під сумнів, вказуючи на приховані вади самої системи занять фізкультурою у школі.

З тим, що такі уроки націлені на розвиток здоров'я дітей, погоджуються 76 % учителів фізкультури і 50 % учительок. А ось діти налаштовані куди більш скептично: вони схильні сприймати здоров'я як природну даність, а більшість з них вважає, що фізкультура є, передусім, уроком досягнення спортивних результатів і „гонитвою за нормативами” [1].

Останнім часом в Україні саме навколо нормативів з фізичної культури спалахнула справжня дискусія – варто на них спиратися і надалі чи краще взагалі від них відмовитися? Каталізатором жвавого обміну думок стали дитячі смерті на уроках фізкультури. Поборники відміни нормативів вказують не неприпустимість ситуації, коли замість поступового, гармонійного фізичного розвитку конкретної дитини акцент зміщується на її відповідність певним, наперед заданим стандартам, якими б бажаними вони не виглядали.

При цьому майже ніхто не оперує аргументами про, можливо, найбільш абсурдний принцип побудови усїєї системи нормативів: замість того, аби пов'язати її з варіаціями фізичного розвитку дитини (наприклад, перша група –

фізично найбільш розвинені на даний момент діти – має найвищі орієнтовні показники нормативів, друга група – середній рівень розвитку – більш помірні і т.п.), програма з фізичної культури жорстко прив'язує нормативи до статі, наче, наприклад, усі хлопчики фізично між собою розвинені однаково.

Виправдання існуванню статево диференційованих нормативів зазвичай знаходять у тому, що дівчатка фізично слабші за хлопчиків, і це начебто йде від самої природи. Насправді, реальні дослідження причину цього знаходять у культурі: хлопчиків й дівчаток змалечку по-різному долучають до занять спортом – перших завжди заохочують до будь-якої фізичної активності, а надто – спортивної (причетність до спорту вважається способом визнання „справжності” хлопця, важливим шляхом ствердження його маскулінності), других – дещо стримують (саме дівчинку під час спортивних занять намагаються застерегти бути обережною, „не забитися”, нерідко у ці моменти піддається сумніву її „жіночність”). Статево диференційовані нормативи лише посилюють різницю у фізичному розвитку хлопчиків і дівчаток, адже дистанція між показниками іноді просто вражає. Наприклад, старшокласниця, аби отримати відмінну оцінку, має віджатися від підлоги 16 разів, хлопець же – удвічі більше; дальність кидка м'яча дівчатами на ту саму оцінку поступається „чоловічій” у 2,5 рази. І нікого, насправді, не цікавить, чи дозволяє наявний на даний момент фізичний розвиток конкретної дитини (незалежно від її статі) відповідати озвученим нормативам?

Як результат існування системи статево диференційованих нормативів, частина дітей (найчастіше – фізично розвинені хлопці) „захворюють” на „мускуломанію” (у першу чергу прагнучи визнання „серед своїх”), а інші (деякі хлопці та більшість дівчат) – навпаки – на „спортофобію”, ретельно ховаючи власні комплекси і страхи, намагаючись будь-як уникнути фізкультури. І це замість того, аби під керівництвом педагога у власному темпі й стилі та за індивідуальною траєкторією справді займались своїм фізичним розвитком, не озираючись на кимось задану планку.

Доки існує система нормативів, що прив'язані не до рівнів фізичного розвитку дитини, а до її статі, шкільні уроки фізкультури, на жаль, аж ніяк не будуть повноцінним фактором покращення здоров'я сучасного покоління школярства.

Література:

1. Фащук О. Гендерні особливості ставлення вчителів до уроку фізичної культури. // Молода спортивна наука України. – 2010. – Т. 2. – С. 260.